

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Marita Post

**NOORTE PIIRIÜLEST KOOSTÖÖD TAKISTAVAD MÕJURID
VALGA-VALKA NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Heiko Pääbo, PhD

Tartu 2018

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/töö autori allkiri/

Kaitsmine toimub/kuupäev/ kell/kellaaeg/
...../aadress/ auditooriumis/number/.

Retsensent: /nimil/ (...../teaduskraad/),
..... /amet/

LÜHIKOKKUVÕTE

Valga-Valka on kaksiklinn, kes tutvustab end kui üks linn, kaks riiki. Kaksiklinn pole tekkinud aga üleöö, on siiani valdkondi, kus koostöö ei toimi. Linnadevahelist ühistegevust on arendatud mitmeid aastaid, kuid kahjuks pole see edasi kandunud linnade noortele. Antud töö eesmärk on määratleda põhjuseid, miks koostöö ei toimi kahe linna noorte vahel. Kaksiklinna puhul ongi oluline, et sealsed elanikud näeksid, mis kasu on naaberriigiga koostöö tegemisest ja mis võimalusi see juurde annab. Küsitluses osalesid nii Valga kui Valka 12. klasside õpilased, kokku 35 vastajat. Uurimuse tulemusena selgus, et Valga noored peavad end ja eakaaslasi aktiivseteks, kuid Valka noored pigem mitte. Koostööd takistavateks teguriteks peetakse peamiselt vähest koolide vahelist suhtlust kuid ka keelebarjääri. Õpilased leidsid, et koostööle aitaksid kaasa ühised koolide vahelised üritused, mis teeksid õpilased omavahel tuttavateks.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. TEOREETILINE RAAMISTIK.....	7
1.1. Piiriülene koostöö.....	7
1.2. Mis on kaksiklinn?	8
1.3. Kaksiklinnade vaheline koostöö.....	10
1.4. Koostöövormid.....	12
1.5. Koostööd takistavad tegurid.....	14
2. EMPIIRILINE TAUST.....	16
2.1. Valga-Valka.....	16
3. UURIMISMEETOD.....	19
4. VALGA-VALKA NOORTE HOIAKUD PIIRIÜLESE KOOSTÖÖ OSAS.....	21
4.1. Järeldused ja ettepanekud.....	27
KOKKUVÕTE.....	29
SUMMARY	30
KASUTATUD ALLIKAD.....	32
LISA 1.....	35
LISA 2.....	37

SISSEJUHATUS

Valga-Valka on linn, mis tutvustab end kui üks linn, kaks riiki. On selge, et elul kaksiklinnas on omad plussid ja miinused. Positiivse poolena saab välja tuua piiriülese koostöö, mis aitab arendada elu nii Eesti kui Läti poolel. Eeldus, et kaksiklinn annab ka noortele rohkem võimu ühendada jõud ja ennast kuuldavaks teha, ei pea antud juhul paika. Noori on küll kaasatud erinevatesse projektidesse (projekt "Ohjad noorte kätte!"; Art School „Walk“; Euroopa Kodanike programm; Twin town meetings), kuid sellega on koostöö piirdunud. Sellest tulenevalt käsitlen antud töös uurimisprobleemina põhjuseid, miks ei ole koostöö laienenud noorte tegevustele. Töö eesmärgiks on määratleda erinevad asjaolud, mis on noorte koostööd siiani takistanud.

Töö alguses toon välja, mis on piiriülene koostöö ja sellega kaasnevad positiivsed asjaolud. Edasi käsitlen erinevate autorite arusaama kaksiklinnast, millistele kriteeriumitele peab vastama, et kvalifitseeruda, ja kas antud mõistet saab üldse ühtselt kirjeldada. Järgnevalt toon välja, mis on kaksiklinnade vaheline koostöö, mis võib piiride kaotamisega kaasneda ning kuidas ühistegevus linnade arengule kaasa aitab. Töö keskosas toon välja H. Richard Milneri käsitluse koostöövormidest ning koostööd ja suhtlemist takistavatest teguritest. Uurimisküsimustele vastamiseks viisin läbi iseseisvna uuringu Valga ja Valka gümnasistide hulgas. Töö lõpuosas analüüsin neid vastuseid ning annan omapoolsed ettepanekud muutmaks Valga-Valka noorte koostöö toimivaks.

Teema on aktuaalne, kuna nüüd on noortel võimalusi rohkem kui kunagi varem, et osaleda kogukonna kujundamisel. Noorte kaasamine kaksiklinna arengusse on oluline, kuna üks põhjustest kipub olema asjaolu, et noorte eest planeerivad tegevusi täiskasvanud ning seetõttu ei pruugi noored tunda seotust oma kodukohaga. Noortes peaks nägema ressursi, mida on võimalik kasutada paljude tegevuste arendamisel ja saavutamisel. Oluline on, et noortes nähtaks võimalusi, kuna just nemad teavad kõige paremini enda ja oma eakaaslaste mõtteid ja soove, mitte võimalikku probleemiallikat. (Noortekogud ja noortevolikogud Eestis) Ühinedes Euroopa Liiduga, avanesid ka riikidevahelised piirid ja tänu sellele on hoogu juurde saanud mitmekülgne koostöö kahe erineva linna vahel. Seega on vajalik, et ka noored, kes on oma teadliku elu elanud

piiriüleses linnas, näeksid sellest tulenevaid paremaid koostöö võimalusi. Antud uurimus võimaldab paremini aru saada takistustest, miks ei ole noored huvitatud ühistegevustest, ja arvestada nendega tulevikus noorte koostööalastes tegevustes. Teema valikut on arutatud Valga linnavalitsusega, kes tunneb reaalselt huvi uurimustöö tulemuste vastu. Uurimuse viisin läbi koostöös Valga ja Valka gümnaasiumi noortega. Küsitluse eesmärk oli teada saada, mis on need põhjused, miks koostöö kaksiklinna noorte vahel ei toimi, kui aktiivseteks noored ennast ja eakaaslasti peavad ning kes saaks nende meelest tulevikus koostöö toimimisele kaasa aidata.

1. TEOREETILINE RAAMISTIK

Koostööd tehes tunnevad osapooled, et eesmärgid on kergemini saavutatavad läbi ühistegevuse, ühe osapoole liikumine eesmärgi suunas aitab ka teisel sihtidele lähemale jõuda. Mõne jaoks on koostöö lahendus, teiste jaoks võib see olla aga konkurents. Koostöö tähendab seda, et ollakse teistele atraktiivsed ja puuduvad konfliktid. Koostööd tegevad isikud on mõjutatud üksteise ideedest ja huvidest. Koostööd tegevad inimesed suhtlevad üksteisega seoses erinevate ülesannetega, abistavad üksteist ja kasutavad tööjaotust. (Tjosvold, 1984; 744-747) Just tänu koostööle on Valga-Valka jõudnud punkti, kus ollakse nii majanduslike kui ka sotsiaalsete suhetega hästi toimiv kaksiklinn, kuid kahjuks pole koostöö huvi edasi kandunud koolinoortele. Leian, et ühistegevus on hea võimalus noortel midagi suuremat korda saata ja Valga-Valka elu paremaks ja huvitavamaks muuta.

1.1. Piiriülene koostöö

Piiriülene koostöö toob kokku kogukonnad mõlemalt poolt piiri. See aitab muuta piiri takistusest arenguvõimaluste loojaks (Stubb, 2011). Euroopa piiriülene koostöö toimub vähemalt kahe erineva liikmesriigi vahel, mis asuvad otse piiridel või nende kõrval (European Commission).

Piiriülene koostöö on Euroopa Liidu naaberriikide poliitika üks põhielemente. Koostöö toetab jätkusuutliku arengut, aitab vähendada elutingimuste erinevusi ja lahendada ühiseid probleeme. (European Commission, 2016) Üks peamisi motivatsioone, et kaotada riigipiiridest tekkivad takistused oli majandusareng pärast Teist maailmasõda. (Terlouw, 2012, 352) Esimene oluline samm oli 1985. aasta Schengeni leping, mis kaotas Euroopa riikide seest piirikontrollid. Järgmine suurem samm oli Euroopa ühisturu loomine aastal 1993. Piiriülest koostööd võib vaadelda kui strateegiat, mis põhineb suhetel, nii institutsionaalsetel kui inimeste vahelistel, eesmärgiga arendada

tegevusi, mis aitaks lahendada ühiseid probleeme, mis mõjutavad mõlemat poolt piiri. (Slusarciuc, 2015, 41-42)

Euroopa integratsioon on suures osas kaotanud riigipiirid kui füüsilised piirid reisimisel Euroopa Liidu siseselt. Kuigi riigipiire on lihtne piiritleda, nad piiravad erinevaid riiklike sotsiaalsüsteeme. Need institutsioonilised piirid on piiriülese koostöö jaoks endiselt olulised. ELi eeskirjade sekkumine liikumisvabadusse ja riikliku reguleeritud juurdepääsu tagamine ja sotsiaalteenuste eest maksmine muudab piirid tõketest dünaamilisteks väravateks. Sotsiaalpoliitikat ja maksustamist otsustavad ikkagi liikmesriigid iseseisvalt. (Flint & Taylor, 2007) Ühinedes Euroopa Liiduga, kadusid ka formaalsed piirid Valga ja Valka vahelt, tänu sellele on hoogu saanud igasugune koostöö kahe erineva linna vahel. Seega on oluline leida põhjuseid, miks linnajuhtide tasemel toimiv edukas koostöö ei ole ülekandunud noortele, et ka noored, kes on oma teadliku elu elanud piirideta linnas, näeksid sellest tulenevaid paremaid koostöö võimalusi.

Piiriülene koostöö edendab inimestevahelisi kontakte ja kohalike omavalitsuste võrgustikke. See aitab kaasa ühise piiriala identiteedi loomisele ja hõlbustab ka sotsiaalse kapitali tekitamist, usaldust ja vastastikust mõistmist mõlema poole kogukondade vahel. Piiriülene koostöö on oluline element 21. sajandi Euroopa ülesehitamisel. (Stubb, 2011) Järgnevalt seletan lahti, mida tähendab mõiste kaksiklinn ja miks on oluline kahe piiriäärse linna omavaheline koostöö.

1.2. Mis on kaksiklinn?

Kaksiklinn saab tekkida vaid läbi koostöö, vastasel juhul on meil vaid kaks piiri äärset linna. Piir võib olla nii takistuseks kui võimaluseks. Kaksiklinna puhul ongi oluline, et sealsed elanikud näeksid, mis kasu on naaberriigiga koostöö tegemisest. Piirialase uurimistöo autorid Ekaterina Mikhailova & Chung-Tong Wu (2016, 513-514) toovad välja, et kaksiklinnade pikaajaline uurimine on kaasa toonud rohkem lahkarvamusi kui kokkuleppeid. Kaksiklinna põhiomadused hõlmavad piiri mõlemal pool asuvate elanike ühist identiteeti (ühised huvid, ühine kuuluvus ja kodanike heakskiit sõpruslinnade

loomisele). Kuid samal ajal on ka piiriuuringud leidnud, et piiri näol võib tegu olla takistusega. Joenniemi ja Sergunin (Joenniemi; Sergunin 2013, 144) märgivad, et "kaksiklinna" mõistet tõlgendatakse mitme erineva teadusliku kirjanduse valdkonnas. Nad määratlevad kahte peamist kasutustingimust - kohalikku ja rahvusvahelist. Esimene kontekst hõlmab uuringuid, mis keskenduvad ühe piiri kahele külgnevale linnale. Teine koosneb erinevates riikides asuvatest linnadest, mis võivad asuda üksteisest märkimisväärselt kaugel või üksteise kõrval. Laias tähenduses on kaksiklinnade kontseptsioon praktikas see, mis loob ametlikke ja mitteametlikke poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi suhteid linnade vahel kogu maailmas, sõpruslinnade kokkulepete ja kodanikuühiskonna koostöövõrkude kaudu.

Ehlers (Ehlers 2001, 21-22) aga toob välja, et reeglina järeldavad olemasolevad uuringud, et ühtegi tõelist kaksik-linna pole. Ta leiab, et "kahe riigi linnad" ei saa kunagi olla rohkem kui utoopiad. Ehlers valis sõna "kaksiklinna" asemel sõna "binatsiooniline linn", kuna "rahvas" viitab ühtse identiteediga inimeste kogukonnale, mis on Ehleri sõnul oluline piiriülese koostöö edukaks muutmisel. Samuti leiab ta, et mõiste "kaksik" tähendab, et linnad peaksid olema loodud "ühest seemnest", mida enamuse kaksiklinnu ei ole. Lähtudes Ehlersi tõlgendusest võib väita, et Valga-Valka näol on tegu kaksiklinnaga, sest algselt oli tegu ühe linnaga ning 1920. äsja iseseisvunud Läti ja Eesti riik vaidlesid omavahelise piiri üle, jagati Valka kaheks - Läti ja Eesti osaks. Riigipiir tõmmati otse läbi linna keskuse, luues ühest linnast kaks eraldiseisvat asulat. (Bratuškins, 2008) Kuid vaatamata sellele, et ollakse loodud „ühest seemnest“ ei tunta end siiski ühtse rahvana. Üheks põhjuseks võib olla keelebarjäär, mis on tingitud sellest, et meie keeled on pärit erinevatest keelkondadest. Samuti on oma roll identiteedil (Forssman, 2010), eestlased on alates iseseisvuse taastamisest ikka pidanud end pigem Põhjamaaks ja rohkem otsinud ühtekuuluvust Soomega kui Balti riikidega.

Ekaterina Mikhailova & Chung-Tong Wu (2016; 515) käsitlevad oma uurimustöös ka erinevate autorite poolt välja toodud nelja kriitilist elementi olemaks edukas kaksiklinn: (1) Vastastikune majanduslik kasu (Zelinsky 1991, 3; Mikhailova & Wu 2016, 515 kaudu). Kuigi saadavat tulu on raske hinnata, siis peetakse silmas tavaliselt välismaiste

investeeringute ligimeelimit, muutudes konkurentsivõimelisemaks sihtkohaks ülemaailmsel skaalal (Löfgren 2008, 203; Mikhailova & Wu 2016, 515 kaudu)

(2) Tõhusus, mis tähendab majanduslikke eeliseid koostööd tehes nagu teenuste jagamine, protsesside ja menetluste lihtsustamine ja muud aspektid, mis toovad kaasa efektiivsuse ja "raha säästmise" (Lundén ja Zalamans 2001,38; Mikhailova & Wu 2016, 515 kaudu).

(3) Kultuuriline empaatia, mida peetakse valmisolekuks üksteise kultuuri kaasamiseks (pärand ja identiteet). Kuid mitte kõik piirialad pole "ühtsest seemnest", mistõttu kultuuriline ühildumine võib luua uue arengu, kus pole kahte eraldi kultuuri. (Zelinsky, 1991, 3; Mikhailova & Wu 2016, 515 kaudu)

(4) Ühise piirkonna tajumine, mis näeb võimalusi mitte barjääre. See on otsustava tähtsusega, kuna "avatud piirid on kahe linna koostöö põhitingimus" (Schulz 2002, 67; Mikhailova & Wu 2016, 515 kaudu).

1.3. Kaksiklinnade vaheline koostöö

Linnadevaheline partnerlus on kontseptsioon, mille abil geograafiliselt ja poliitiliselt eristatavates piirkondades asuvad linnad ühendatakse eesmärgiga soodustada inimeste ja kultuuride vahelisi sidemeid. Linnadevaheliste suhete kirjeldamiseks kasutatakse erinevaid mõisteid, nagu sõpruslinnad, kaksiklinnad, omavalitsuste rahvusvaheline koostöö, linnadevaheline koostöö ja detsentraliseeritud koostöö. (Structure Dialogue, 2017)

Linnadevahelise suhtlemise kõige keerulisem aspekt näib olevat kohalike elanike vaheliste sidemete kujundamine ja sellest tuleneva ühise identiteedi loomine. Kahjuks varasemad uuringud ei ole suutnud vastata sellele, et miks kohalikud elanikud ei tunne ennast kui osast kaksiklinnast ja teiselt poolt, miks mõned elanikud jällegi moodustavad piiriüleseid identiteete. (Kaisto 2017, 459) Seetõttu on ka keeruline vastata küsimusele, miks pole koostööd tekkinud noorte vahel, kas seda takistavad keelebarjäär, ühiste huvide puudumine või vajavad nad lihtsalt abi linna- või koolijuhtide poolt. Leian, et

teema on oluline, kuna noored on üha aktiivsemad, teadlikumad ja oskavad kaasa rääkida oma soovidest ja vajadustest kogukonna edendamisel.

Kaksiklinn kujunes välja selleks, et tulla toime rahvastevahelise salliva suhtumise väljakutsega pärast Teist maailmasõda ja pärast Berliini müüri langemist. See on toonud kaasa inimeste üksteise paremini mõistmise. (Stankiewicz, 2007) Teoreetiliselt võib tänu rahvusvahelistele suhetele kaksiklinnade omavaheline koostöö kaotada riigipiirid ja ühineda üheks ühiseks linnaks uue haldusjaotusega, nagu on juhtunud Tornios ja Haparandas. (Anishenko; Sergunin; 2012, 21)

On selge, et enamikul linnapaaridel ei ole erinevatel põhjustel (peamiselt rahutute rahvusvaheliste suhete tõttu) neid ambitsioonikaid eesmärke, kuid sõpruslinnade koostöö tulemusel võivad kaduda riigipiirid ja linnad liidetak ühtseks linnakeskkonnaks. Territoriaalse suveräänsuse edendamise piirid ja rahvastevahelised erinevused muutuvad järk-järgult koostööpiirkondadeks, mis aitavad kaasa ajalooliste konfliktide ja stereotüüpide kaotamisele. 2006. aasta detsembris asutati Kaksiklinnade Assotsiatsioon (CTA), kahe linna mudel seaduslikult. CTA määrustest tulenevalt on selle eesmärk edendada linnapaaride koostööd sellistes valdkondades nagu linnavalitsuste ja kodanikuühiskonna institutsioonide koostöö, piirkondlike tööstuste arendamine, piiriülese koostöö kujundamine, ühine tööturg, sotsiaalkindlustuse- ja tervishoiualane koostöö, piiriületuspunktide (kui need on olemas) korraldamine ja hooldus, haridus- ja kultuuriprojektide rakendamine ning kahe linna huvide edendamine riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Algusest peale sai CTA Euroopa Liidu ja liikmesriikide ametiasutustelt rahalist toetust, mis oli selle asutamise algusjärgus väga tõhus. (Anishenko; Sergunin; 2012, 21-22)

Traditsiooniliselt on riikidevahelisi piire peetud tõkete ja territooriumide kontrollimise vahendiks. Piirid võimaldavad erinevusi ja need takistavad inimeste ja kaupade transporti riikide vahel. See vaade tekkis minevikus, mil hõimud, impeeriumid ja riigid vaevu omasid territooriumide kontrolli. Isegi täna on sellised piiride üle peetavad vaidlused kogu maailmas. Euroopas on tänu Euroopa Liidule piiride kui tõkete tähtsus, eriti Schengeni alal, liikmesriikide vahel vähenenud. Selline areng algas 1980-ndate

aastate lõpus, kui ühtse turu programmi tõttu suurenesid märkimisväärselt kaubavahetus ja muud liikmesriikidevahelised kontaktid. Peale selle on tunnistatud, et piirid loovad võimalusi. (Kukovic, Hacek; 2018, 56) Senini on juhtimistasemel toimuv koostöö Valga-Valka vahel hea, toimuvad igakuised koosolekud ning mitmed ühisüritused. Linnad töötavad ühise eesmärgi nimel, et muuta elu kaksiklinnas atraktiivsemaks. Toimuvad ühised kodukohvikute päevad, laadad, spordivõistlused ja palju muud. Kahjuks suhtlus noorte vahel on aga peaaegu olematu. Seetõttu leiangi, et on oluline, et koostöö algaks juba noorte tasandilt, mis loob suuremad võimalused edendada elu ühtses Valga-Valka linnas.

1.4. Koostöövormid

Koostöövorme on erinevaid ning see, milline kellelegi sobib, sõltub paljudest erinevatest faktoritest. Mis teeb kaksiklinnast just „kaksiklinna“, ongi koostöö, mida piiriäärsed linnad omavahel teevad. Järgnevalt toon välja H.Milneri käsitluse kolmest erinevast võimalusest, milline võib olla koostöö.

Milner (1992, 467) on defineerinud koostööd selliselt, kui osalejad kohandavad oma käitumist teiste tegelike või oodatavate eelistuste järgi poliitika koordineerimise protsessi kaudu. Selline koostöö konseptsioon koosneb kahest olulisest elemendist. Esiteks, see eeldab, et kõigi osapoolte käitumine on mingi teatud eesmärgi poole. Eesmärk ei pruugi olla kõigil sama, kuid eeldab ratsionaalset käitumist osapooltelt. Teiseks, tähendab mõiste, et koostöö annab osalejatele kasu või preemiat. Jällegi, saadud kasu ei pruugi olla osapooltele üks ja sama, kuid on vastastikune. Iga osapool aitab teistel saavutada eesmärke, kohandades poliitikat vastavalt enda sihtidele. Milner rõhutab (Milner, 1992, 468), et on oluline ka välja tuua, mis ei ole koostöö. Koostöö tavaliselt vastandub konfliktidele ja konkurentsile, mis eeldab, et üks osapool käitub vaid enese huvide eesmärgil ja teiste osapoolte kasu vähendamisel. Samuti on koostööle lisaks alternatiive - ühepoolne käitumine ja tegevusetus, mis küll ei pruugi nõrgestada teiste osapoolte eesmärke, kuid siiski ei vasta eeltoodud kahele punktile.

Koostöö võib olla saavutatud mitmel erineval moel. See võib olla vaikse olekuga, mis toimub ilma suhtlemise või selge kokkuleppeta. Vangide dilemma metafoor on hea näide antud viisi selgitamiseks. Vangide dilemma on sotsioloogias ja poliitikas tuntud kui olukord, kus osapooled peavad tegema koostööd, et saavutada parim tulemus ja selleks tuleb loobuda üksikhuvidest. Kõige rohkem saab olukorras kahju see, kes altruistlikult käitub ja seeläbi teise osapoole kasusid maksimeerib. (Flood, 1958) Selge sõnaline kokkulepe pole vajalik, kooperatiivne käitumine tuleb ise esile. (Milner, 1992, 468) Kokkuvõtvalt on vaikne koostöö selline, kus osapooltel pole omavahelisi suulisi ega kirjalikke kokkuleppeid, kuid vastavalt vajadusele toimitakse ühise eesmärgi nimel.

Koostöö võib olla ka läbirääkimine selgesõnalises protsessis. See paistab olevat üks peamisi koostöövorme rahvusvahelistes suhetes. (Milner, 1992, 469) Läbirääkimistel on kaks lähenemisviisi - konkureerivad läbirääkimised ja koostööprobleemide lahendamine. Antud töös on olulisem teine viis. See läbirääkimiste stiil algab eeldusest, et mõlemal osapoolel on huvi kokkuleppe saavutamiseks ja seega on oluline teha ettepanekuid, millega teine osapool tõenäoliselt nõustuks. Teisisõnu, igapähele on huvi ka teiste(te) rahulolu vastu. Peamine omadus on see, et mõlemad pooled saavad läbirääkimiste tulemusena midagi, mida nad aktsepteerivad. Oma eesmärgi saavutamiseks on vaja, et tehakse ka teise poole (või osapoolte) eesmärkide saavutamiseks niivõrd palju jõupingutusi, et saavutada ka enda eesmärgid. See teeb läbirääkimised ühiste sihtide leidmiseks kõigi osapoolte jaoks atraktiivseks. (Model united stations)

Ja kolmandaks, koostöö võib olla (peale)määratud/surutud, see saab toimuda juhul, kui tugevam osapool võtab juhtimise enda kätte, kuid ei suru peale enda poliitikaid teistele osapooltele. Mida asümmeetrilisem on võimu suhe, seda ebavõrdsem on kasumite jaotus. Joanne Gowa märgib, et hegemoonia võib olla rahvusvahelises poliitikas ühtse võimu funktsionaalne ekvivalent ning seega võib edendada koostööd. (Milner, 1992, 469-470)

Kokkuvõtvalt, koostöö võib olla kas vaikse olekuga, saavutatud läbirääkimiste kaudu või (peale) määratud. Hetkel ei vasta Valga-Valka noorte koostöö ühelegi eeltoodud

koostöövormile, mis tõttu saab järeldada, et koostöö on puudulik. Järgnevas peatükis käsitlen tegureid, mis võivad koostööd takistada ja seostan neid Valga-Valka noortega.

1.5. Koostööd takistavad tegurid

Koostööd ja suhtlemist takistavaid tegureid on mitmeid. Põhjus võib peituda nii keelelises, füüsilises, hoiakute kui ka kultuurilistes tõketes, mis muudavad suhtlemise ja koostöö keeruliseks. Demudu Naidu Jureddi, N.Brahmaiah (2016, 114-115) on välja toonud oma suhtlemisalases uurimistöös erinevad põhjused, mis võivad suhtlemist ja koostööd raskendada. Eesti psühholoog Aune Valk on oma uurimistöös „Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis“ peatunud teemal kultuuriline identiteet ja täpsemalt kultuuridevaheliste erinevuste teadvustamine. On selge, et iga osapool võib tunnetada barjääre erinevalt. Järgnevalt käsitlen viit erinevat takistust.

Keelebarjäärid - Imselgelt võivad keelelised oskused takistada suhtlemist. Kuid isegi samas keeles suhtlemisel võib sõnumis kasutatud terminoloogia olla takistuseks, kui vastuvõtja(d) seda täielikult ei mõista. (Demudu Naidu Jureddi, N.Brahmaiah, 2016, 115) Kaksikliinno noorte koostöö puudumise taga võib üheks põhjuseks kindlasti olla keelebarjäär, kuna eesti keel on Uurali ning läti keel hoopis Indoeuroopa keelkonnast. (EKI)

Füüsilised barjäärid - Kommunikatsiooni füüsilise tõkke näide on saatja ja vastuvõtja(te) geograafiline kaugus. Suhtlus on üldiselt lihtsam lühemate vahemaade puhul, sest on olemas rohkem kommunikatsioonikanaleid ja vähem tehnoloogiat. Kuigi tänapäevane tehnoloogia aitab sageli vähendada füüsiliste barjääride mõju, tuleb iga sidekanali eeliseid ja puudusi mõista nii, et füüsilisi tõkkeid ületamiseks saab kasutada sobivat kanalit. (Demudu Naidu Jureddi, N.Brahmaiah, 2016, 115)

Hoiakute tõkked - Hoiakute tõkked on käitumised või arusaamad, mis takistavad inimestel tõhusat suhtlemist. Suhtlustõkked võivad tuleneda isiklike konfliktide, halva juhtimise, muutuste vastupanuvõime või motivatsiooni puudumise tõttu. Sõnumite vastuvõtjad peaksid üritama ületada oma suhtumiste takistused tõhusa suhtlemise

hõlbustamiseks. (Demudu Naidu Jureddi, N.Brahmaiah, 2016, 115) Motivatsiooni puudus võib ka olla üheks põhjuseks, miks koostöö pole Valga-Valka noorte vahel siiani toimunud. Samuti ka passiivsus koolijuhtide poole pealt.

Kultuuride vahelised erinevused - Kultuuridevaheliste erinevuste teadvustamine aitab julgemalt suhelda teistest kultuuridest pärinevate inimestega. Kultuuridevahelised erinevused võivad küll olla suured ja olulised, kuid rolli võivad mängida ka eripärased subkultuurid, elukogemused ja professionaalne taust. Kultuur omandatakse läbi kasvatus, meedia, koolihariduse ning mitut muud kanalit pidi. Kultuuriline identiteet pole kaasa sündinud, vaid teadlikult konstrueeritud. Psühholoog Aune Valk toob välja, et peamiseks erinevuseks inimeste vahel võivad olla väärtushinnangud, olgu siis nendeks religiooni ja perekonna tähtsuse hindamine või hoopis peetakse oluliseks sotsiaalset konformsust ning autoriteedile allumist. (Valk, 2010)

Valga-Valka noorte seas ongi oluline määratleda põhjus, mis on seni olnud peamiseks probleemiks, ning alles seejärel leida lahendusi takistus(t)e kõrvaldamiseks koostöö tekkimise ja kaasa aitamise eesmärgil. Selleks viisin läbi küsitluse Valga-Valka gümnaasiumi õpilaste seas, et teada saada, kas ülal toodud aspektid mängivad rolli, miks noorte koostöö on siiani olnud olematu. Järgmises peatükis toon välja Valga-Valka ajaloo, mis aitab paremini mõista, milline on koostöö varasemalt olnud, mis eesmärgiga on linnas tegutsenud ja kuidas on jõutud linnadevahelise toimiva koostööni.

2. EMPIIRILINE TAUST

2.1. Valga-Valka

Antud peatükk annab ülevaate Valga-Valka ajaloost, alustades aastast 1266, mil linn oli veel kaheks jaotamata ja mis alustel linn üldse lahutati. Linna ajalugu on oluline, sest selgitab täpsemalt Valga-Valka omavahelisi suhteid läbi aja ning kuidas on välja jõutud kaksiklinnani, mille tunnuslauseks on „Üks linn, kaks riiki“.

Linnal on pikk ajalugu, linna laienemine algas raudtee ehitamisega Vene keiririigi ajal. Raudteel on siiani oluline väärtus linna pildis. (Thomas Lundén & Dennis Zalamans, 2002, 189) Linna mainiti esmakordselt 1266. aastal Liivima ordu dokumentides nimega Walk. Linna sünnipäeva peetakse 11. juunil, kuna antud kuupäeval aastal 1584 anti Poola kuninga Stefan Bathory poolt Valgale asutamiskiri ja Riia linnaõigus. Linn on olnud mitmete erinevate riikide valduses. Alates aastast 1626 oldi rootslaste all, kuid 1710. aastal Põhjasõja käigus aga Venemaa valdustes. 1903 sai Valgast oluline raudteede sõlmpunkt. Kuid pärast Eesti ja Läti iseseisvumist muutus linna kuuluvus suureks tüliõunaks ning ei suudetud ära otsustada kummale riigile linn jääma peaks. Vaidluse lahendamiseks kutsuti kokku rahvusvaheline komisjon ning Briti koloneli Tallentsi juhtimisel jagati linn aastal 1920 kahe riigi vahel ära. (Valga Linnavalitsus-ajalugu)

Riigipiir tõmmati otse läbi linna keskuse, luues ühest linnast kaks eraldiseisvat asulat. Valka-Valga riigipiire on nõukogude okupatsiooni ajal nii ära kaotatud kui taas taastatud, kuid mõlemat linna juhiti eraldiseisvana. Ajal, mil Läti ja Eesti riigid iseseisvusid, nõrgenesid mõlemad linnad, mistõttu riigipiirid taastati. Astudes aga Euroopa Liitu ja liitudes Schengeni konventsiooniga, võeti taas ära füüsilised piiriäärsed tõkked. (Bratuškina, 2008, 98)

Kummalgi linnal polnud algselt mõtteski hakata koostööd arendama ühes suunas. Pärast Nõukogude Liidu lagunemist ja linna jagunemist kaheks, mõlemad linnad muretsesid pigem iseenda infrastruktuuri loomise pärast. Peamiselt oldi huvitatud koostööst riigi

pealinnadega, mitte piiriülesest koostööst. Teine takistus koostöö loomisel oli asjaolu, et mõlemad linnad kuulusid äärealade piirkondadesse Eestis ja Lätis. Samuti olid nii Eesti kui Läti poole peal suured venekeelsed kogukonnad (35% Valga ja 25% Valka elanikkonnast). Venekeelsete kogukondade liikmed olid mittekodanikud, mistõttu piiriületus ja koostöö oli mõjutatud. Olukord hakkas muutuma alles 1990. aastate keskel, kui linnad viisid läbi ulatuslikke sotsiaalseid ja majanduslikke poliitikaid. Samuti hakkasid riikide valitsused ja eelkõige Euroopa Liit soodustama piiriülest koostööd. Valga ja Valka vaheline vastastikune koostöö oli olulisel määral mõjutatud Tornio ja Haparanda näitest, nende koostöömudel kopeeriti suures ulatuses. (Anishenko; Sergunin, 2012, 23)

Aastal 1995 allkirjastati Valga ja Valka linna vahel koostööleping, eesmärgiga rajada alus ühisele arengule ja koostööle probleemide lahendamiseks ja vastastikuse mõistmise tekkimiseks (Valga Linnavalitsus – koostööleping Valga-Valka vahel). Mõlemad linnad aitasid kaasa sellele, et nii Eesti kui Läti kultuurid oleksid teadvustatud mõlemas linnas. Kahe linna vahel korraldati piiriülene bussiliin, kuid see osutus hiljem kahjumlikuks. 2005. aastaks oli kahe linna vaheline koostöö hoogustunud, mille tulemusena linnadevaheliste suhete vormistamisel allkirjastati leping tunnuslausega "üks linn - kaks riiki". (Anishenko; Sergunin, 2012, 23)

Valga ja Valka olukord ei ole tasakaalus. Võrreldes Valkaga elab Valga linnas poole rohkem inimesi. Vene keelt kõnelevat vähemusrahvast mõlemal pool piiri võiks pidada ühenduslüliliks kahe linna vahelises suhtluses, kuid nii see kahjuks ei ole. Venelased (sealhulgas teised endised Nõukogude rahvused) elavad lojaalselt oma riigis, kuhu nad elama sattusid. (Thomas Lundén & Dennis Zalamans, 2002, 178) Paraku venekeelne elanikkond ei ole aktiivne ei Eesti ega Läti kultuurielus osalemisest. Peamisteks põhjusteks on keelebarjäär ja kultuurilised eripärad.

Nii Valka kui ka Valga omavalitsused on nüüdseks suutnud kooskõlastada ja allkirjastada toimiva vastastikuse koostöö kokkuleppe. Paljude aastakümnete jooksul, mil linn on olnud kahe riigi jurisdiktsioonis, on ühise linna arendamine peaaegu võimatu olnud ning linnad on arenenud sõltumatult üksteisest, kuniks aastal 1994

avanes võimalus ühiselt arendada kahte linna ühendava Pedeli jõe puhastamist. Linnad on kokkuleppinud taastada ühine linnaruum, mis määrab ekspressiivse avaliku ruumi loomise prioriteediks. Kuna Valka-Valga elanikkond eristub etnilise päritolu järgi, võib üha kasvav avalik tegevus kaasa aidata kahe kogukonna integratsioonile. (Anishenko; Sergunin, 2012, 23)

3. UURIMISMEETOD

Küsitluse eesmärk oli välja tuua põhjused mis Valga ja Valka noorte meelest on takistanud siiani koostööd, ning mida tuleks teha edaspidi, et noortevaheline koostöö oleks loomulik osa linnade toimimisel.

Uuringu tarbeks viisin läbi küsitluse (Lisa1; Lisa2), milles osales 37 õpilast. Osalejad olid vanuses 17-19 ning küsitletuteks olid 27 naist ja 10 meest. 19 vastajat olid eestlased ning 18 lätlased. Valga Gümnaasiumis on kokku 170 õpilast ning Valka Gümnaasiumis 200. Juhuvaliku alusel valisin Valga ja Valka gümnaasiumidest välja ühe 12. klass, Valka noorte puhul oli oluline ka inglise keele oskus. Antud valim on valitud sest, 12. klasside noortel on kõige parem ülevaade sellest, milline on koostöö naaberlinnaga seni olnud, samuti on nemad teadlikumad ning peaksid omama suurimat potentsiaali midagi ära teha. Valga Gümnaasiumis on 46 ja Valka Gümnaasiumis 61 abiturenti. Küsitluse vastuseid ei avaldatud ning need jäid ainult küsitleja käsutusse, et hiljem vastuseid analüüsida.

Kasutasin e-küsitlust, mis sai valitud eelkõige seetõttu, et vastajatel oleks võimalik kirjalikult küsimust näha ja sellest aru saada. Läti noortel oli küsitlus inglisekeelne ja e-küsitlus andis võimaluse oma vastuseid selgemini läbi mõelda ja vajadusel kasutada tõlgi abi. Samuti võib võõrkeeles rääkimine olla paljudele hirmutav.

Esimeses osas uurisin vastajate vanust, sugu ja elukohta, tagamaks seda, et vastajad sobituksid antud uurimusse. Teises osas tuli vastajatel hinnata, enda aktiivsust elu paremaks muutmisel Valgas/Valkas. Vastusevariandid olid: minimaalne, aktiivne ja väga aktiivne. Juhul, kui vastati minimaalne, siis tuli vastust täiendada valides vastuse etteantud loetelust. Vastusevariandid olid :mind ei huvita ühistegevused naaberriigiga, mul ei ole vaba aega; ma ei ole ühiskondlikult aktiivne inimene; mul ei ole selleks piisavalt teadmisi; mul ei ole selleks piisavalt rahalisi ressursse; muu.

Järgnevalt uurisin, milliseks hinnatakse enda eakaaslaste aktiivsust muutmaks noorte elu kogukonnas paremaks, kas minimaalseks, aktiivseks või väga aktiivseks. Antud

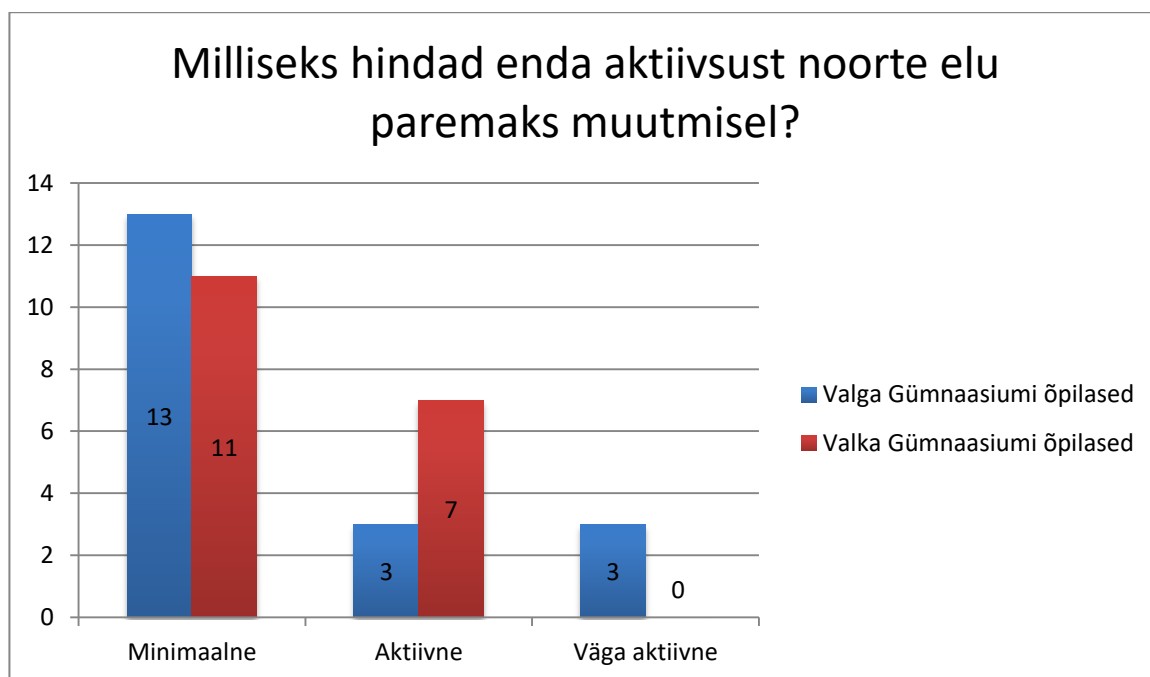
küsimused aitavad paremini arusaada, kas noored on aktiivsed oma linnas ning kas piiriülene koostöö edasi areng oleks soovitud.

Kolmandas osas uurisin täpsemalt, milliseks hinnatakse Valga ja Valka gümnaasiumi noorte koostööd (vastusevariandid: ei ole üldse koostööd, vähene koostöö, piisav koostöö või igapäevane koostöö) ning millised on koostööd takistavad tegurid (vastusevariandid: vähene keele oskus, erinevad huvid, vähene koolide vaheline suhtlus, muu). Samuti uurisin, millises valdkonnas on hetkel Eesti ja Läti noorte koostöö kõige suurem, kas sport, kunst, muusika, vaba aeg (pärast kooli noortekeskused), kool, muud hobid.

Neljandas osas tuli noortel vastata küsimustele, mis nende arvates aitaksid koostööd toimima panna. Küsisin, millistes valdkondades võiks noorte koostöö toimuda (veel). Vastusevariandid olid: sport, kunst, muusika, vaba aeg (pärast kooli noortekeskused), kool, muud hobid. Küsisin ka, kas noorte koostööle peaks kaasa aitama linnajuhid, koolijuhid, õpetajad või õpilased ise. Uurisin ka, kas linn peaks aitama kaasa ühisele noortekeskuse loomisele ja vastusevariandid olid, jah, see aitaks koostööd parandada või ei, see ei tooks noori kokku. Küsimuse „Kuidas aidata tulevikus kaasa koostööle?“ vastusevariandid olid: rohkem koolide vahelisi üritusi, igakuised õpilasesinduste kokkusaamised, ühised spordiüritused, ühine noortekeskus.

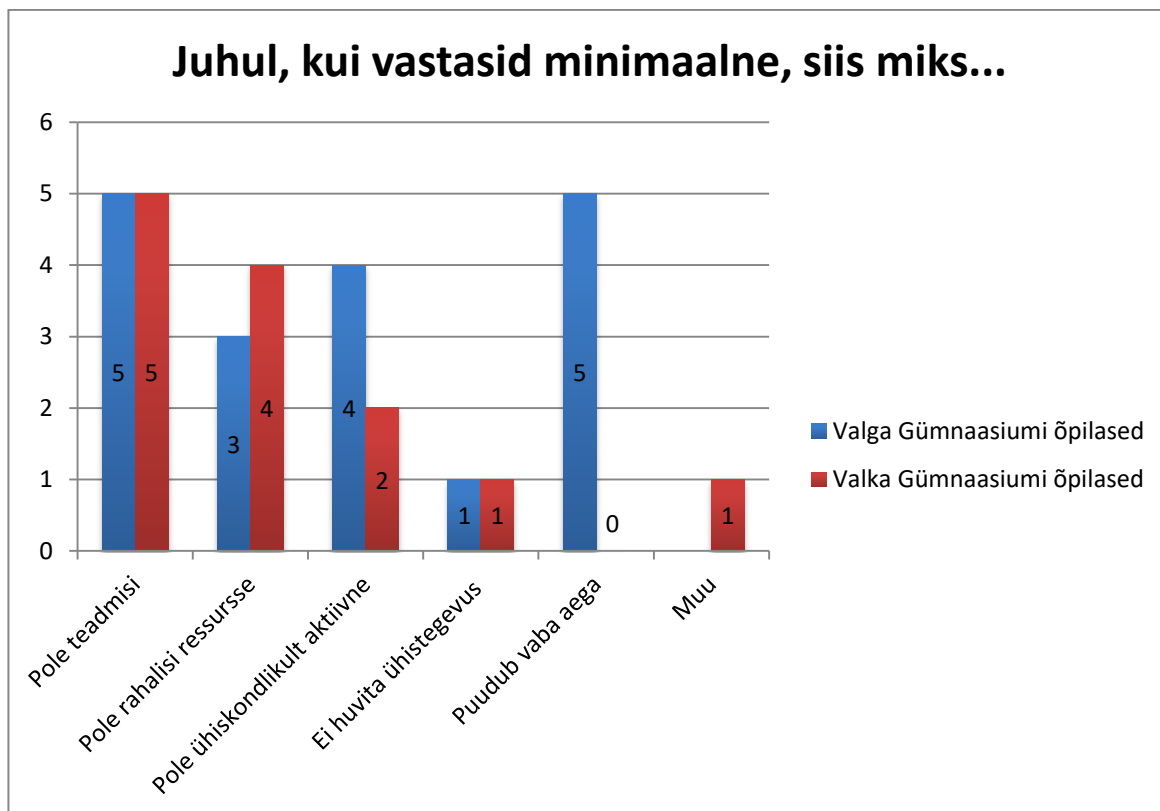
4. VALGA-VALKA NOORTE HOIAKUD PIIRIÜLESE KOOSTÖÖ OSAS

Kirjeldav statistika annab ülevaate sellest, kui aktiivseks peavad Eesti ja Läti noored ennast ja enda eakaaslasi noorte elu paremaks muutmisel. Küsitluses osalesid 17-19-aastased noored Valga ja Valka gümnaasiumitest.

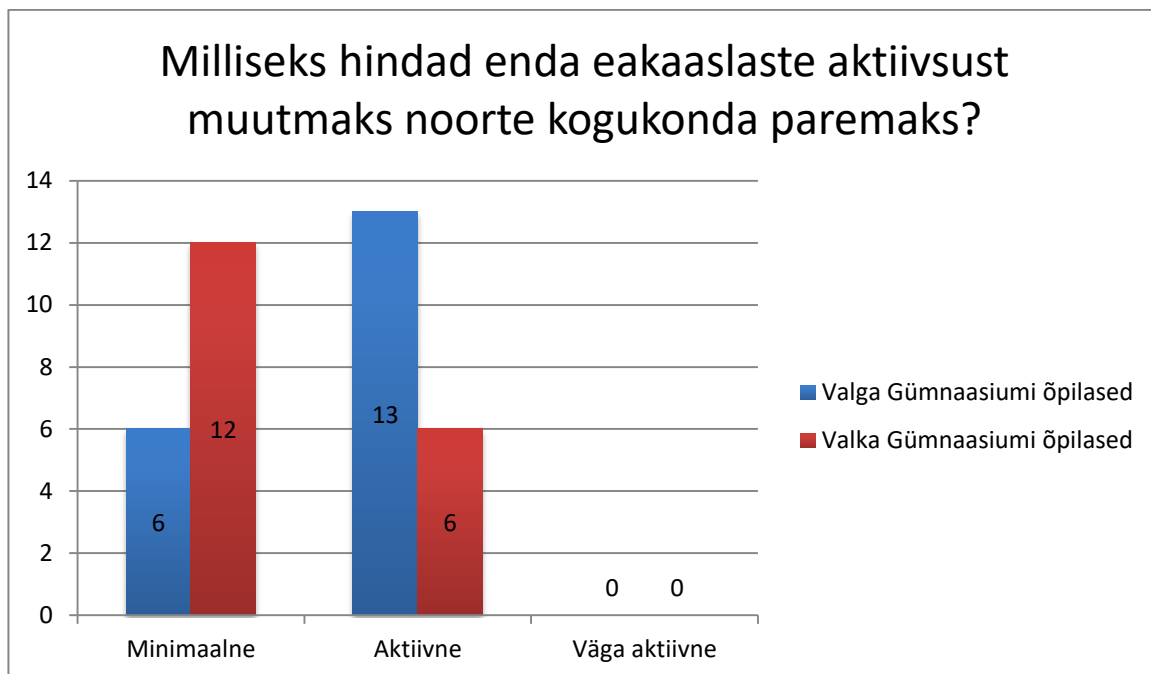
Graafik 1. Milliseks hindad enda aktiivsust noorte elu paremaks muutmisel?

Küsimusele milliseks hindad enda aktiivsust noorte elu paremaks muutmisel, leidsid 13 Valga ja 11 Valka noort (Graafik 1), et pigem sellega tegeletakse minimaalselt, nii kolm Valga kui seitse Valka noort pidasid ennast aktiivseks. Valga noortest kolm vastajat pidasid ennast väga aktiivseks noorte kogukonna paremaks muutmisel. Läti noored nii entusiastlikeks ennast ei pidanud.

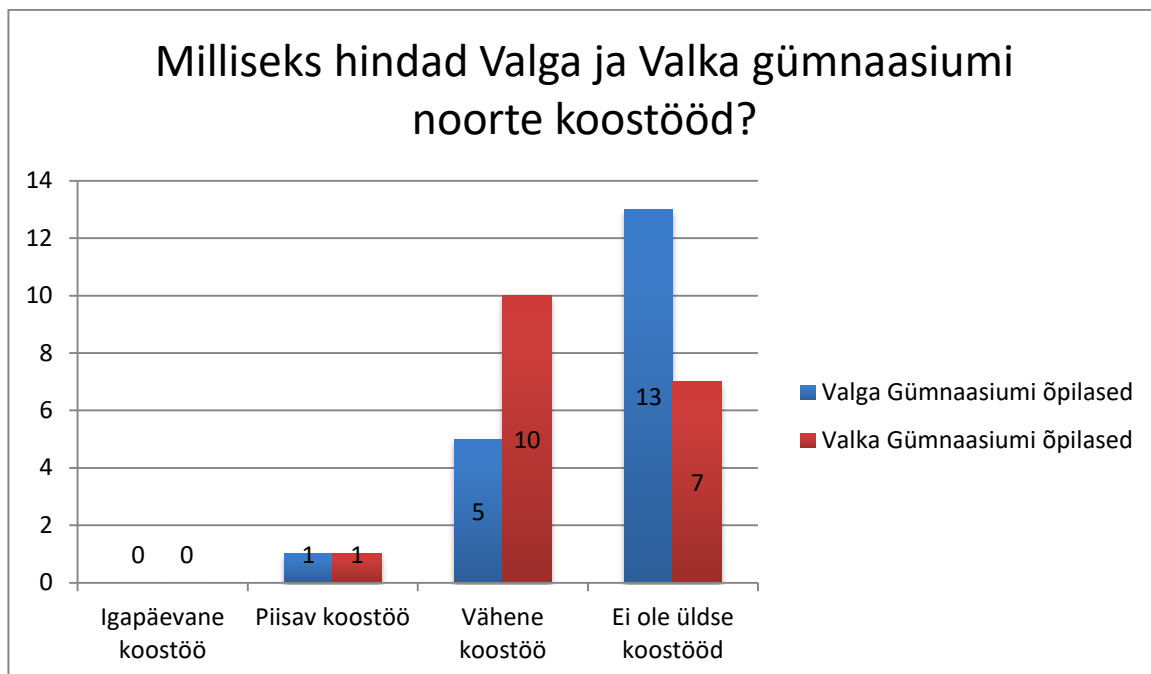
Graafik 2. Juhul, kui vastasid minimaalne, siis miks...

Vastates minimaalne, toodi nii Valga kui Valka poolt viiel korral peamiseks põhjuseks, et puudvad piisavad teadmised noorte elu paremaks muutmiseks. Kolm Valga linna noort ja neli Valka noort vastasid, et puuduvad piisavad rahalised ressursid (Graafik 2). Neli vastajat Valga gümnaasiumist tõid ka põhjuseks, et ei ole sotsiaalselt piisavalt aktiivsed inimesed, Valka gümnaasiumis oli vastajaid kaks. Mõlemas linnas oli üks noor, kes leidis, et ta pole üldse huvitatud naaberlinna noortega koostöö tegemisest. Kaks Valga noort vastasid, et neil ei ole piisavalt vaba aega.

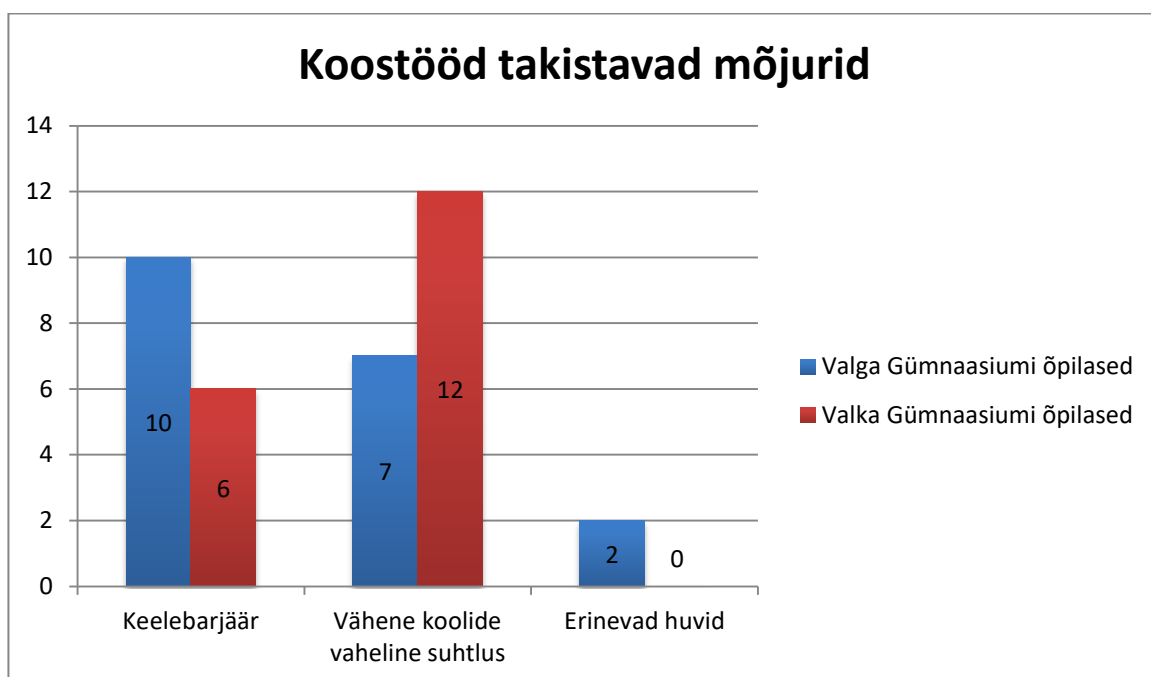
Graafik 3. Milliseks hindad enda eakaaslaste aktiivsust muutmaks noorte kogukonda paremaks?

Küsites, kui aktiivseks peavad noored oma eakaaslasi, siis Läti noorte vastused olid 12. korral, et minimaalseks, samal ajal kui Eesti noored peavad eakaaslasi pigem aktiivseteks, nii vastas 13 vastajat. Vastus väga aktiivne jäi mõlemal poolel vastamata. (Graafik 3.)

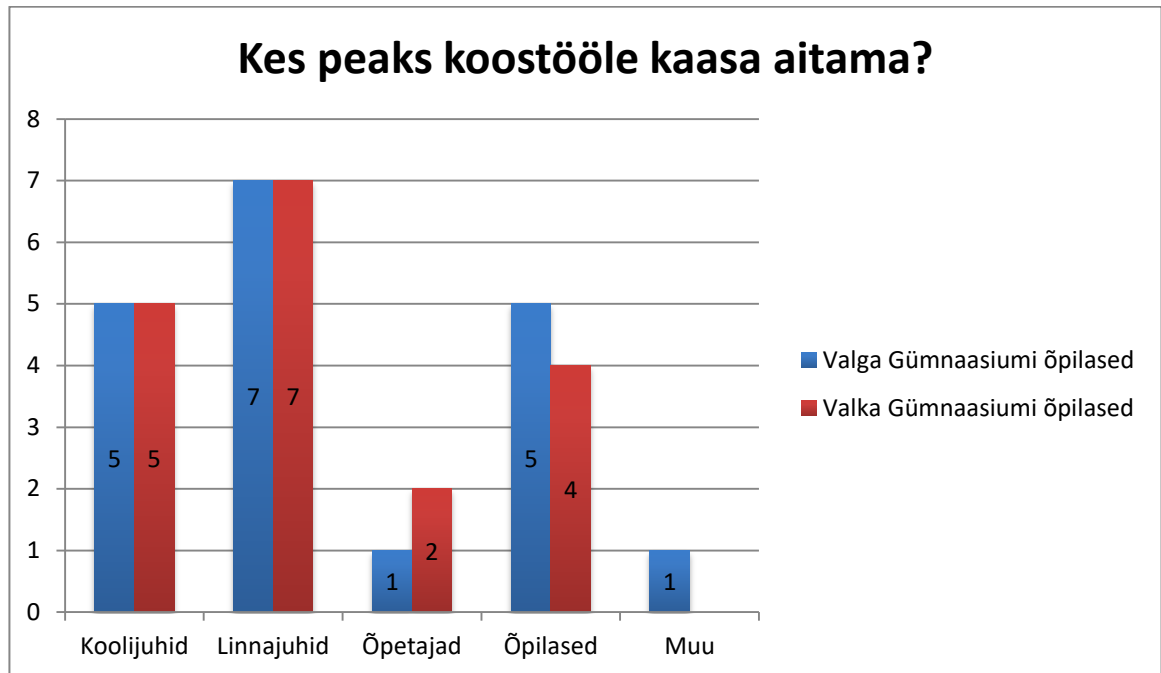
Graafik 4. Milliseks hindad Valga ja Valka gümnaasiumi noorte koostööd?

Kahe gümnaasiumi vahelist koostööd peetakse Valka noorte poolt väheseks 10 vastaja hinnangul, samal ajal Valga 13 noort vastas, et koostöö on üldsegi puudulik. Mõlemas linnas oli üks noor, kes leidis, et koostöö on piisav. (Graafik 4.)

Graafik 5. Koostööd takistavad tegurid

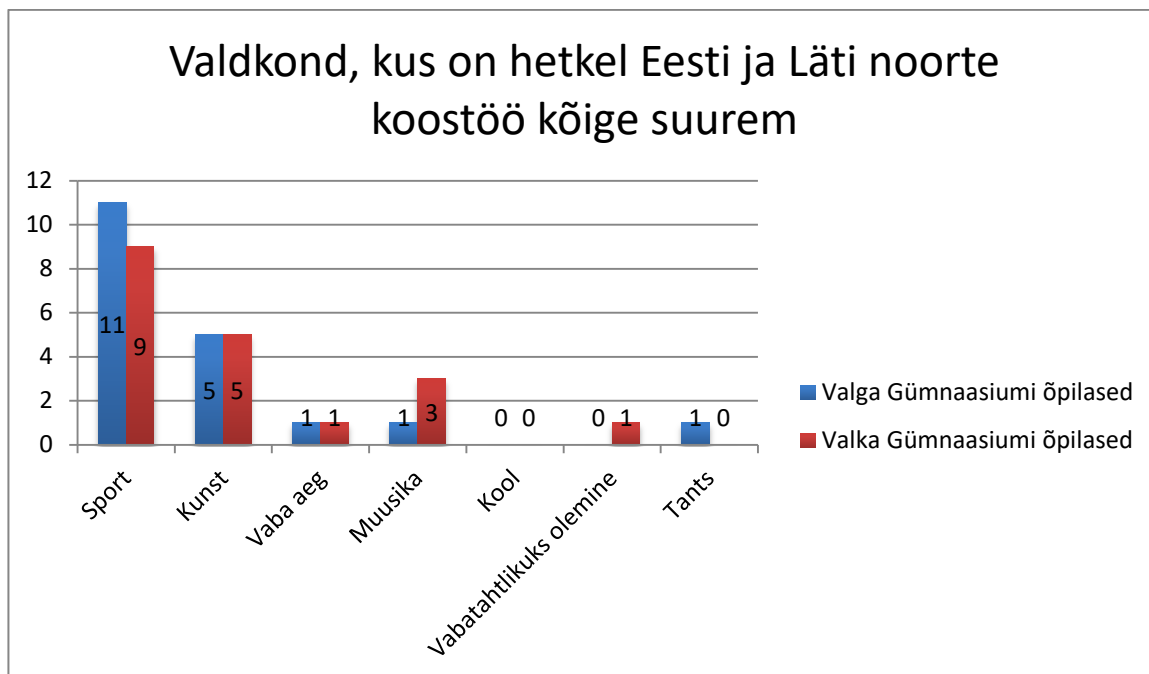
Koostööd takistavateks mõjuriteks peetakse peamiselt vähest koolide vahelist suhtlust, kuid ka keelebarjääri (Graafik 5.). Eesti noored märkisid kahel korral erinevad huvid.

Graafik 6. Kes peaks koostööle kaasa aitama?

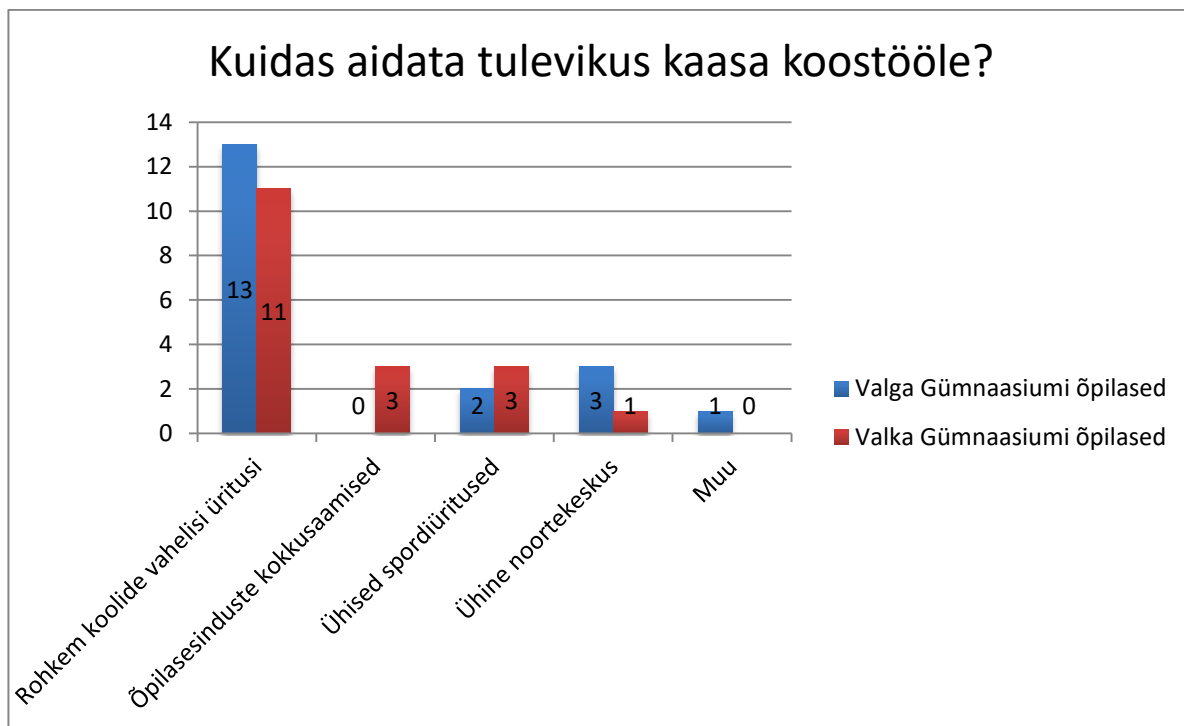
Uurides noortelt, kes peaks koostööle kaasa aitama, leiti ühtselt, et eelkõige linnajuhid, (Graafik 6.). Valga noorte seas oli populaarsuselt teine vastus koolijuhid ja õpetajad, mida vastati viiel korral. Samas tõi ka üks vastaja välja, et kõik toodud variandid (Koolijuhid, Linnajuhid, Õpilased, Õpetajad) peaksid kaasa aitama, kuna iga panus on oluline. Läti noortel oli populaarsuselt teine vastus koolijuhid, mis toodi välja viiel korral ja neljal korral, et kaasa peaksid aitama õpilased ise ning kahel puhul õpetajad.

Uurides noortelt, kas ühine noortekeskus renoveeritavale keskväljakule aitaks koostööle kaasa, leiti suuremas osas, et aitaks küll. Jah vastuse andsid 17 Valga ja 13 Valka vastajat. Samas tõid Läti noored välja, et keelebarjääri ja erinevate huvide tõttu ei pruugi noortekeskus siiski noori kokku tuua, sest neile pigem ei meeldi käia noortekeskuses, vaid enam rõhku peaks panema erinevatele üritustele, mis paneksid noored huvi tundma koostöö ja suhtlemise vastu.

Graafik 7. Valdkond, kus on hetkel Eesti ja Läti noorte koostöö kõige suurem.

Peamiseks valdkonnaks, mis seob noori mõlemalt poolt piiri, on sport (Graafik 7.). Viis vastajat Valgast ja viis vastajat Valkast vastasid, et selleks on kunst. Valga õpilaste poolt toodi ühel korral välja nii muusika, tants kui ka vaba aeg. Valka õpilastest samuti üks leidis, et selleks on vaba aeg ning üks, et selleks on vabatahtlikuks olemine. Millises valdkonnas võiks noorte koostöö veel toimuda, vastati Valga õpilaste poolt kaheksal korral, et koolis ja seitsmel korral, et läbi vaba aja veetmise. Kolm vastajat tõid välja, et selleks võiks olla sport ning üks vastaja, et muusika. Valka õpilastest üheksa vastasid, et koostöö võiks toimuda vabal ajal (pärast kooli). Sport kui ka muusika toodi välja neljal korral, samuti vastati ühel puhul, et ka kunsti valdkonnas.

Graafik 8. Kuidas aidata tulevikus kaasa koostööle?

Nii Läti kui Eesti noored leiavad, et koostööle aitaks kaasa, kui koolide vahel toimuks rohkem üritusi (Graafik 8.), mis aitaks eelkõige noortel oma vahel tuttavaks saada. Kolm Valka ja kaks Valga gümnaasiumi vastajat tõid välja spordi. Igakuist õpilasesinduste kokkusaamist pooldasid kolm vastajat Valkast, samal ajal kui Valga nooredei toonud seda välja kordagi. Kolm vastajat Valgast ja üks vastaja Valkast leidis, et kaasa aitaks ka ühise noortekeskuse rajamine. Valga õpilane tõi ka välja, et kaasa aitaksid kõik vastusevariandid.

4.1. Järeldused ja ettepanekud

Küsitlusest võib järeldada, et Valgas ollakse aktiivsemad kui Valkas muutmaks noorte elu kaksiklinnas paremaks. Üheks põhjuseks, miks ollakse väheaktiivsed, on see, et puuduvad teadmised mida ja kuidas teha. Esimene ettepanek ongi teha koostööd naaberlinna noortega. Kindlasti leidub neid, kellel on ideid, kuid jääb puudu tugevast meeskonnast, kes aitaks neid ellu viia. Usun, et eeskuju võiks võtta tudengiorganisatsioonidelt, kellel on suured kogemused erinevate ürituste

korraldamisel. Nii võib saada huvitavaid uusi ideid, mida ka Valgas ja Valkas tulevikus rakendada saab, heaks näiteks on Tartu Tudengipäevad, kust leiab mitmesuguseid erinevaid üritusi.

Küsitluses osalenud leidsid, et peamiseks põhjuseks, miks koostöö pole siiani toimunud on vähene koolide omavaheline suhtlus. Koolide sihipärase koostöö tulemusel tekib hulk omavahel tutvunud noori, mis loob paremad eeldused piiriüleseks noorte koostööks. Teen ettepaneku koolidirektoritel koostööd tehes luua ühine hariduskalender, mis läbi tuua õpilased kokku üksteise kultuuri ja muid huvitavaid sündmusi jagama. Hariduskalender on hea viis murda olemasolevaid kultuurilisi barjääre, näiteks tähistades ühiselt mõlema riigi tähtpäevi. Samuti aitaks see kaasa keelebarjääri vähendamisele, kuna parim viis õppimiseks on keelt praktiseerida.

Vastajad tõid välja, et koostööle peaksid kaasa aitama linnajuhid. Aastal 2006 loodi Valga-Valka arengukava spordi, kultuuri ja noorsootöö valdkonnas. Paraku ei mõjutanud see kahe linna noorte vahelist koostööd. Täpsustades Valga Põhikooli direktori ja arengukava eksperdi Tarmo Postiga põhjuste üle, arvas ta, et üheks põhjuseks võis olla, et tollal ei nähtud realselt vajadust. Leian, et ühise arengukava loomine koostöö edendamise kontekstis aitaks kindlasti kaasa, sest selles kirjeldatakse kahe linna ühised vajadused ja lepatakse kokku sihid ning tegevused. Linnajuhtidel on olemas vajalik pädevus, et tagada arengukava eesmärkide saavutamine. Uuringu tulemuste kohaselt on üheks kõige suuremaks valdkonnaks, kus koostöö hetkel toimib, sport. Valga-Valkal on ühine spordikalender, mille eesmärk on paigutada erinevad spordivõistlused, nii, et ei oleks kuupäevalisi kokkulangevusi ja, et sportlased saaksid soovi korral osaleda mõlema riigi spordivõistlustel.

Nii Valga kui Valka linna noored on leidsid, et koostöö sujumisele aitaksid kaasa gümnaasiumite vahelised ühisüritused, mille läbi noored tutvuksid omavahel paremini ning tekiks huvi koostöö järele. Lähtudes küsitluse vastustest ongi kõige olulisem noored omavahel tuttavaks teha ja alles seejärel mõelda ühisele noortekeskuse avamisele, kuna vastasel juhul ühine noortekeskus ei täida oma eesmärki, sest noortel puudub huvi sinna minemast.

KOKKUVÕTE

Valga-Valka on kaksiklinn, kes tutvustab end kui üks linn, kaks riiki. Kaksiklinn saab tekkida vaid läbi ühistegevuse, vastasel juhul on meil vaid kaks piiriäärset linna. Piir võib olla nii tõkkeks kui võimaluseks. Kaksiklinna puhul ongi oluline, et sealsed elanikud näeksid, mis kasu on naaberriigiga koostöö tegemisest. Hetkel toimiva koostööni pole jõutud üleöö ja siiani on valdkondi, kus koostöö on puudulik. Kuna Valka-Valga elanikkond eristub vastavalt etnilise päritolu järgi, võib üha kasvav avalik tegevus kaasa aidata kahe kogukonna integratsioonile. (Anishenko; Sergunin, 2012, 23) Koostöö võib olla saavutatud mitmel erineval viisil. Kokkuvõtvalt koostöö võib olla kas vaikse olekuga, saavutatud läbirääkimiste kaudu või (peale) määratud. Hetkel ei vasta Valga-Valka noorte koostöö ühelegi eeltoodud koostöövormile, mis tõttu saab järeldada, et koostööd ei toimu.

Töös käsitlesin põhjuseid, miks ei ole koostöö ülekandunud noorte tegevusele. Läbi ühistegevuse oleks noortel rohkem võimalusi, et enda huvid ja soovid kuuldavaks teha. Koostööd takistavaid tegureid võib olla mitmeid, samuti võivad osapooled neid erinevalt tunnetada. Käsitlesin töös Demudu Naidu Jureddi ja N.Brahmaiahi välja toodud põhjuseid, mis võivad suhtlemist ja koostööd raskendada (keelebarjäär, füüsiline barjäär, hoiakute tõkked, kultuuriline barjäär). Samuti lisasin juurde Eesti psühholoogi Aune Valgu käsitluse kultuurilisest identiteedist ja täpsemalt kultuuridevaheliste erinevuste teadvustamisest.

Töö eesmärk oli teada saada, mis põhjustel Valga-Valka noorte vaheline koostöö ei toimi ja mis on seda pärssivad tegurid. Peamiseks põhjuseks, miks koostöö pole siiani toimunud on vähene koolide vaheline suhtlus. Samuti tunnevad noored, et neil puuduvad piisavad teadmised, kuidas noorte elu kaksiklinnaks aktiivsemaks muuta. Nii keelebarjääri vähendamist kui teadmiste kasvu koostöö vallas saab saavutada läbi koolidevahelise teadliku ja sihipärase koostöö.

„Factors that impact cross-border cooperation between the young people of Valga-Valka“

Marita Post

SUMMARY

Valga-Valka are twin cities, introducing themselves as one city, two countries. Such a concept can only be created through joint activities; without it we would have simply two bordering cities. A border can be viewed as a barrier or an opportunity. For twin cities, it is important that residents see the benefits of working with the neighboring countries. However, cooperation has not been made possible overnight, and so far there are still areas where it is inadequate. As the population of Valka-Valga is differentiated according to ethnic origin, ever-growing public activities can contribute to the integration of the two communities. (Anishenko; Sergunin, 2012, 23) Cooperation can be achieved in a number of different ways. In sum, cooperation can be either tacit, negotiated or imposed. (Milner, 1992, 469) At the moment Valga-Valka Youth Cooperation does not correspond to any of the forms of cooperation given above, which can lead to the conclusion that there is no cooperation.

In my work, I wrote about the reasons why cooperation was not transferred to the activities of young people. Through joint activities, young people have a louder voice to make their interests be heard. There may be a number of obstacles to cooperation, and the parties may feel differently to what the obstacles are. Demudu Naidu Jured and N.Brahmaahi have written about numerous barriers that may complicate communication and cooperation such as language, physical, attitudes, cultural. I also added the approach of the Estonian psychologist Aune Valk to the cultural identity and, more specifically, awareness of intercultural differences.

The aim of the work was to find out why the cooperation between the youth in Valga-Valka is not working and what are the factors that inhibit it. The main reason why cooperation has so far not worked is the lack of communication between schools. Young people also feel that they lack sufficient knowledge of how to make the life in

their twin-cities more active. One option is to create a common educational calendar, which would help to eliminate both the cultural and also the linguistic barriers.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Alexander Stubb (2011) „Cross-border cooperation – benefiting from borders“ Kasutatud 4.05.2018
http://www.aebr.eu/files/publications/CBC_Benefiting_from_Borders.pdf
2. Anishenko, Anatoly G.; Sergunin, Alexander (2012) „Twin cities: a new form of cross-border cooperation in the Baltic Sea Region?“ *Baltic Region*. Vol 1, pp. 19-27 DOI: <http://dx.doi.org/10.5922/2079-8555-2012-1-3>
3. Aune Valk (2010) „Kultuuridevaheliste erinevuste teadvustamine“ Kasutatud 27.04.2018
<http://haridusinfo.innove.ee/UserFiles/Muu%20koduleelega/Kultuuridevaheliste%20erinevuste%20teadvustamine.pdf>
4. Berthold Forssman (2010) „Kas Eesti on ikka Põhjamaa“ Kasutatud 2.05.2018
<https://www.ohtuleht.ee/372404/kas-eesti-ikka-on-pohjamaa>
5. Bratuškis, Ugis (2008) “Problematic development aspects of common urban townscape in the border area of Valka-Valga” *Architecture & Urban Planning*. Vol 2, pp. 98-106
6. Dean Tjosvold (1984) „Cooperation Theory and Organizations“ *Human relations*. Vol 37, number 9, pp 743-767
7. Demudu Naidu Jureddi, N.Brahmaiah (2016) „BARRIERS TO EFFECTIVE COMMUNICATION“ *VEDA'S JOURNAL OF ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE (JOELL)*. Vol.3, number 2, pp. 114-115
8. Ehlers, N (2001) „The Utopia of the Binational City“ *Geojournal*. Vol 54 pp. 21–32
9. Ekaterina Mikhailova & Chung-Tong Wu (2016) „Ersatz Twin City Formation? The Case of Blagoveshchensk and Heihe“ *Journal of Borderlands Studies*. Vol 32, number 4
10. EKI „Maailma keeled, kirjad ja rahvad“ Kasutatud 01.05.2018
<https://www.eki.ee/knab/keelk.htm>
11. European Commission (2016) “**Cross Border Cooperation**” Kasutatud 7.05.2018
https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/cross-border-cooperation_en

12. Flint, C. & Taylor, P. (2007) „Political Geography: World-Economy, Nation-State and Locality 5th edition“ *Prentice Hall*
13. Flood, M. M. (1958) „Some experimental games“ *Management Science*. Vol 5, pp. 5-26
14. Helen Milner (1992) „International Theories of Cooperation among Nations: Strengths and Weaknesses“ *World Politics*. Vol 44, number 3, pp. 466-496
15. Joenniemi, P; Sergunin A (2013) „Kirkenes-Nikel: Catching a Second Wind of Twinning?“ *Arctic Yearbook* ed. L. Heininen, pp. 143–63
16. Kaisto, V (2017) “City Twinning from a Grassroots Perspective: Introducing a Spatial Framework to the Study of Twin Cities.” *Journal of Borderlands Studies*. Vol 32, number 4, pp. 459-475
17. Marcela Slusarciuc (2015) „THEORIES OF DEVELOPMENT POLES APPLICABILITY IN THE EUROPEAN UNION NEIGHBOURHOOD CROSS-BORDER FRAME“ *studia ubb negotia*, pp. 41-57
18. Maria Stankiewicz (2007) „INSPIRING TWIN & PARTNER CITIES COOPERATION“ http://www.energy-cities.eu/IMG/pdf/booklet_twin_and_partner_cities_cooperation.pdf
19. Milner, H.(1992) “International theories of cooperation among nations: Strengths and Weaknesses” *World Politics*. Vol 44, number 3, pp. 466-496
20. Model united stations „Competitive Bargaining vs. Cooperative problem solving“ Kasutatud 25.04.2018 <https://outreach.un.org/mun/content/competitive-bargaining-vs-cooperative-problem-solving>
21. Noortekogud ja noortevolikogud “MIKS NOORI KAASATA?” Kasutatud 23.10.2017 <https://noortekogud.ee/miks-noori-kaasata/>
22. Simona Kukovic, Miro Hacek (2018) „CROSS-BORDER COOPERATION AS A TOOL OF ESCAPING CRISIS CONDITIONS IN SLOVENIA“ *Transylvanian Review of Administrative Sciences*. Number 53, pp. 54-66
23. Structure Dialogue (2017) „7– CITY TO CITY PARTNERSHIPS (TWINNING)“ Kasutatud 22.04.2018 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/aidco/images/2/25/TF7_-_Twinning_2.pdf

24. Terlouw, K., (2012) „Border Surfers and Euroregions: Unplanned Cross-Border Behaviour and Planned Territorial Structures of Cross-Border Governance“ *Planning Practice & Research*. Vol 27, number 3, pp. 351-366
25. Thomas Lundén & Dennis Zalamans (2002) „‘National allegiance’ and spatial behaviour in Baltic boundary twin towns“ *Journal of Baltic Studies*. Vol 33, number 2, 177-198, DOI: 10.1080/016297702000000041
26. Valga Linnavalitsus „Koostööleping Valga-Valka vahel“ Kasutatud 09.05.2017
<http://www.valgalv.ee/et/Linnakodanikule/Valissuhted-ja-koostoo/Koostoolepinjg>
27. Valga Linnavalitsus „Valga ajalugu“ Kasutatud 29.04.2018
<http://www.valgalv.ee/et/kylaline/Ajalugu>

LISA 1

Küsitlus - kaksiklinna noorte koostööd takistavad tegurid

Uurin töö käigus nii Eesti kui Läti noortelt, millisteks nemad hindavad võimalusi elades kaksiklinnas; mis on põhjused, miks koostöö pole siiani toimunud; kuidas on võimalik linnal noorte koostööle kaasa aidata.

1. Vanus

2. Sugu

3. Elukoht

4. Milliseks hindad enda aktiivsust noorte kogukonna(?) paremaks muutmisel?

Minimaalne - aktiivne - väga aktiivne

5. Milliseks hindad enda eakaaslaste aktiivsust muutmaks noorte kogukonda paremaks?

Minimaalne - aktiivne - väga aktiivne

6. Milliseks hindad Valga ja Valka gümnaasiumi noorte koostööd? Ei ole üldse koostööd-vähene koostöö-piisav koostöö-igapäevane koostöö (?)

7. Koostööd takistavad tegurid -

- Vähene keele oskus
- Erinevad huvid
- Vähene koolide vaheline suhtlus
- Muu

8. Kas linn peaks aitama kaasa ühisele noortekeskuse loomisele? Jah, see aitaks koostööd parandada; ei, see ei tooks noori kokku

9. Millises valdkonnas on hetkel Eesti ja Läti noorte koostöö kõige suurem

- Sport
- Kunst

- Muusika
- Vaba aeg (pärast kooli noortekeskused)
- Kool
- Muud hobid

10. Millistes valdkondades võiks noorte koostöö toimuda (veel)

- Sport
- Kunst
- Muusika
- Vaba aeg (pärast kooli noortekeskused)
- Kool
- Muud hobid

11. Kuidas aidata tulevikus kaasa koostööle

- Rohkem koolide vahelisi üritusi
- Igakuised õpilasesinduste kokkusaamised
- Ühised spordiüritused
- Ühine noortekeskus
-

LISA 2

My name is Marita Post and I'm studying political science in University of Tartu. In my bachelor thesis I will study young people from Estonia and Latvia, how they appreciate the opportunities for cooperation in living in a twin city; what are the reasons why cooperation has not worked so far; how can the city contribute to the cooperation of young people. Answers remain anonymous.

*Required

Age *

Sex *

Female

Male

Country *

How would you rate your activity making life in Valka better? *

Minimal

Active

Very active

If you answered minimal, then why...

If you answered other, then please explain!

I don't care about cooperating with neighboring country;

I don't have free time;

I'm not socially active

I don't have enough knowledge;

I don't have enough financial resources

Other:

How would you evaluate activities of your peers to make the youth community better? *

Minimal

Active

Very active

How would you rate the cooperation between the youth of Valga and Valka high school? *

There is no cooperation at all

Lack of cooperation

Enough cooperation

Daily cooperation

Factors why cooperation does not succeed *

If you answered other, then please explain!

Language

Different interests

Lack of communication between schools

Other:

Should the youth cooperation be helped by? *

If you answered other, then please explain!

Teachers

City leaders

Principals

Students

Other:

Should the city contribute to the creation of a joint youth center? *

Yes, it would help to improve cooperation.

No, it would not bring the young people together.

If you answered no, then why?

In what area is the biggest cooperation between the young people of Estonia and Latvia at the moment? *

If you answered other, then please explain!

Sport

Art

Music

After school

School

Other:

In which areas could youth co-operation take place (more)? *

If you answered other, then please explain!

Sport

Art

Music

After school

School

Other:

How to help co-operate in the future *

If you answered other, then please explain!

More school events between Valga and Valga gymnasiums;

Joint sportsevents;

Student meetings once in a month;

Joint Youth centre

Other:

Mina,

Marita Post, 49512265710

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „**NOORTE PIIRIÜLEST KOOSTÖÖD TAKISTAVAD MÕJURID VALGA-VALKA NÄITEL**„, mille juhendaja on Heiko Pääbo,

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, _____ (*kuupäev*)

(*allkiri*)